

Oponentský posudek

Andrea Kyselá: *Mateřství jako ideologický nástroj: Normativní pohled na mateřství v expertním diskurzu Státní populační komise v období 60. let a normalizace.*

Studentka si pro svoji práci vybrala téma analýzu zobrazování mateřství v materiálech Státní populační komise v 60. a 70. letech s důrazem na rozměr vztahu mateřství a genderového řádu té doby. Hlavní otázkou, kterou si studentka klade, je proměna případně jeho proměn v souvislosti s politickými změnami. Hlavním zdrojem byly Zprávy Státní populační komise, metodou analýzy pak historická analýza. Studentka si pokládá výzkumnou otázku, zda a jakým způsobem ovlivnily politické změny během postupné liberalizace Československa v 60. letech a nástupu normalizace prostřednictvím expertních analýz (Zprávy populační komise) normativní pohled na mateřství.

Studentka si vybrala zajímavé téma, ač historické tak zároveň poměrně aktuální v souvislosti se současnými českými debatami o nastavení veřejných a sociálních politik ve vztahu k ženám. Cením i sociálně-kritický pohled na problematiku. Realizace záměru, který je originální a může být přínosný, ovšem zůstala poněkud za očekáváním. Jedním z důvodů je struktura práce, která není zcela přehledná, a také nedostatečná provázanost teoretického ukotvení práce s analýzou. Jako poměrně ambiciózní se jeví i výzkumná otázka, která se ptá po vlivu liberalizace na proměnu normativního pohledu na mateřství, která následně není v závěru zodpovězena zcela uspokojivým způsobem.

V úvodu práce se studentka poměrně extenzivně zabývá teoretickým ukotvením práce, zejména s ohledem na kategorie genderu a sociální konstrukce mateřství, včetně stručného popisu vývoje chápání mateřství v moderní době a také v kontextu 20. století v Československu. Na tento úvod bohužel nenavazuje podobně extenzivní analýza zpráv Státní/Vládní populační komise. Z hlediska přehlednosti argumentace je škoda, že se studentka více nezaměřila na ilustraci zjištění přímo na citacích z konkrétních Zpráv. Dělá to až v závěrečných kapitolách, nicméně bylo by určitě žádoucí takový postup zvolit v průběhu celé práce. Analýza mnohdy působí poměrně povrchně a proto si kladu otázku, zda by nebylo přínosnější se zaměřit spíše na ještě více specifické téma – např. otázku zobrazování samoživitelského mateřství, otázku zaměstnanosti matek apod. – a tomu uzpůsobit i teoretický rámec i analýzu. Přehlednější by bylo rovněž členění kapitol po jednotlivých tématech, nikoliv v časové souslednosti.

Bakalářské práci bych vytkla místy až příliš publicistický styl vyjadřování a nedostatečnou formální úpravu, zejména se jedná o formátování písma v poznámkách pod čarou.

Při obhajobě studentce doporučuji se zaměřit na úvahu nad možnými příčinami nedostatečného odrazu ekonomické a společenské liberalizace ve vztahu k genderové dělbě rolí v rodině.

S ohledem na výše uvedené doporučuji práci ohodnotit známkou velmi dobře.

Mgr. Kateřina Kňapová